

LENISTWO (110) *sb n*

lenistwo (95), **leniwstwo** (15); lenistwo *BierEz*, *Murm*, *Mymer*¹, *FalZioł* (2), *SeklKat*, *MurzNT* (2), *BielKom*, *KrowObr*, *RejWiz* (5), *BielKron* (2), *Prot* (2), *RejZwierc* (4), *WujJud*, *ModrzBaz* (11), *Oczko*, *Calag* (2), *SkarŻyw* (5), *ActReg*, *Calep* (9), *GostGosp* (2), *GrabowSet*, *OrzJan* (4), *LatHar* (8), *SarnStat* (4), *SkarKaz* (3), *GosłCast*, *KlonWor* (2); leniwstwo *BietSpr*; lenistwo : leniwstwo *Mącz* (17:14).

-e- (108), -ę- (2).

e oraz o jasne.

sg *N* lenistwo (46). ◇ *G* lenistwa (28). ◇ *D* lenistwu (7). ◇ *A* lenistwo (17). ◇ *I* lenistwem (8); -em (2), -(e)m (6). ◇ *L* lenistwie (3). ◇ *pl* *A* lenistwa (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

Niechęć do wysiłku, do pracy; ignavia Mącz, Calag, Calep, Cn; pigritia Mącz, Calag, Cn; acedia, desidia, inertia, socordia, tarditas Mącz, Calep, Cn; segnitias Calep, Cn; lentitudo, negligentia, nequitia, otium, tarditatio Mącz; ignavitas, imbellia Calep; cunctatio, marcor, mora, pigredo, tarditudo Cn (110) : BierEz Mv; Mymer¹ 34v; [muł] Ma włośności oflowe o krom leniŃtwa FalZioł IV 12d; Twoia tedy rzecz ięft abyś łám łobie leniŃtwem nięłzkodził/ ale łłowo pańłkie pilnię czytł i rozmyślł MurzNT A4, 28v; RejWiz 30, 30v; Abicere socordiam, Odyć łie leniŃtwu. Mącz 161d, 2d, 13d, 35a, 40b, [95]a (16); Prot B4v, C4; RejZwierc [78²]v, 157v; WujJud 107v; Kochaćie łię/ w leniŃtwie [desidia cordi inuat indulgere]/ w tańcłch/ co hnet minie ModrzBaz 109v, 30v, 43v, 57v, 65v, 66v, 107v; SkarŻyw 26, 36, 202, 557; ActReg 127; Calep 501b, [506]b, 530b, 804b, 963a; GostGosp 98, 162; GrabowSet G; OrzJan 49; LatHar 129, 130, 148, 612; ABy roboty ludzkie dlł leniŃtwł tych/ ktłrzy wytykłł/ nie omiełzkłł łie: łkłzuiemy/ łby kłdzy w Oktawę łwiętego łakubł ku zbierłniu łwęy dziełięćiny/ [...] był gotłw. SarnStat 187, 777; SkarKaz 209b, 516b, 638b; GosłCast 31; Kłrzy prze łwe leniŃtwo nie złrobił łtrłwy. KlonWor 44.

lenistwo do czego (1): LeniŃtwo do kołciołł *BielKom* D2v *marg.*

lenistwo z czego (2): LeniŃtwo z obźłrłtwł *RejWiz* 30 *marg*, Cc6v.

lenistwo k(u) czemu (4): *Acedia. Trokheit ader vordroffenheit zů gots dienft vnd gutten wercken* LyeniŃtwo ku bożey łłuzbye y dobrym vczynkom. *Murm* 107; *ModrzBaz* 84; *LatHar* +++2, 129.

W przeciwstawieniu: »lenistwo ... czujnołł« (1): Tłm leniŃtwo/ ołpłłłthwo/ ł tu złłię czujnołł ł pilne rozwłżłnie człłłw/ łby nigdy dłrmo ł łzpetnł fuzł nie wychodziłly. *RejZwierc* 122.

W połączeniach szeregowych (19): *FalZioł* II 9d; *SeklKat* T; *KrowObr* 63v; *RejWiz* 118; *Mącz* 2a, 115c, 147a, 236d, 379c (8); *RejZwierc* 122; *BielSpr* b3v; Bo nie bez przyczyny łię chlubi tenże *Numanus Remulus*, że z młłdych łat przywłłł pracy/ ł leniŃtwł/ piełzczłty/ y zbytku nigdy nieznłł *ModrzBaz* 109v; *Calag* 187b; *SkarŻyw* 460; *OrzJan* 48; *LatHar* 597.

W charakterystycznych połączeniach: lenistwo ogarnęłł, rołłcie (2), szkodzi; lenistwa łię jłć (2), [kogo] nłłożyć, nie znać, wyłtrzeğłł łię, zaniechłł; od lenistwa odcłgnłć; otrzłsnłć łię z lenistwa, powłłstłć; odjłć łię lenistwu (4); lenistwo karać, oddalłć, wypędzłć, wytrłćć, wzbudzić, zwycłężyć; na lenistwo odwłdzić; wpłłć w lenistwo; lenistwem szkodzić; w lenistwie gnułłnieć, kochać łię.

W charakterystycznych połączeniach przyimkowych: dla lenistwa (7), od lenistwa, prze lenistwo (2), z lenistwa (4).

Zwrot: »na lenistwo się udać« = *nic nie robić* [szyk zmienny] (2): IAn dwudzyefty był Papieżem czerzy látá y czerzy miefiące/ ná pokoy á ná leniftwo fie vdał/ dla czego nie máłz o nim co pifać. *BielKron* 176; Languori desidiaeque se dedere, Vdać fie ná leniiftwo y próżnowanie. *Mącz* 379c.

Wyrażenia: »gnuśne lenistwo« (1): Bowiem gnuśne leniftwo luźne próżnowanie/ Bez prace/ bez frańunku chce mieć wychowanie. *KlonWor* 33.

»ociężałe lenistwo« (1): Powftaniefz nákoniec z ociężałego leniftwá twego/ kiedy to łobie w myśl dobrze wbijefz/ że [...] wiśiał Pan twoy ná drzewie krzyżowym *LatHar* 259.

Szeregi: »lenistwo, (a, i) gnuáność« [szyk 4:4] (8): *BielKron* 253; *Mącz* 381a; *Calag* 324a; *Calep* 311a, 501b, [1047]b; My tedy bacząc leniftwo y gnuśność [*desidiam et pigritiam JanStat* 1113] tego iftého Fráncifzká/ obiálniamy w tákowéy rzeczy *SarnStat* 678, 594. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.].

»niedbalstwo, (i) lenistwo« [szyk 2:1] (3): *Mącz* 53c, 271a; bo widzę k wierze niepodobne leniftwo y niedbáltwo [*incredibilem vecordiam*] *ModrzBaz* 84. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

»lenistwo i niczemność« (1): A ztądże też żywą [*nasi dworzanie*] w leniftwie y w niczemności [*ignavia et socordia*] *ModrzBaz* 13.

»lenistwo, (a) ospałość (a. ospalstwo)« [szyk 2:1] (3): *RejZwierc* 122; ktorych [*dzieci*] leniftwo á ofpáłość [*segnitiem ac inertiam*] godźi się słowy kárác *ModrzBaz* 11; *Oczko* 3. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

»pokoj a lenistwo« (1): *BielKron* 176 cf *Zwrot*.

»lenistwo, (i) próżnowanie« [szyk 4:2] (6): *Mącz* 209c, 379c; *Cessatio, otium* – Prożnowanie, leniftwo. *Calep* 184b; iuż wierę zaniechác muśifz leniftwá y próżnowania *OrzJan* 48, 59; *KlonWor* 33. [Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.].

Synonimy: gnuśność, niebacznóść, niedbalstwo, niedbałość, nierobotność, nieroztropność, nieśmiałość, nieumiejętnóść, obciążność, ociężałość, ospalstwo, ospałość, plugawość, próżnowanie, teskność, zgniłość.

Cf **LENIWOŚĆ, LENOŚĆ**